

Exempel på misstänkt penningtvätt/terrorismfinansiering

FARs medlemmar ska enligt penningtvättslagen granska transaktioner som medlemmen misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Lagen föreskriver dock ingen utvidgad granskningsskyldighet. Det är endast sådana omständigheter som medlemmen upptäcker *inom uppdragets ram* och som ger upphov till misstanke om penningtvätt eller terrorismfinansiering som ska rapporteras till Finanspolisen. Denna rapporteringsskyldighet förutsätter dock att den ursprungliga misstanken kvarstår efter en närmare analys.

Medlemmen får inte röja för kunden eller någon utomstående att en granskning av en transaktion har genomförts, att uppgifter har lämnats till Finanspolisen eller att Finanspolisen har utfört eller kan komma att utföra en undersökning.

Nedan följer några exempel på situationer där penningtvätt eller terrorismfinansiering skulle kunna misstänkas, varför medlemmen bör uppmärksamma och följa upp några frågeställningar.

A. Revisions- och redovisningsexempel

Exempel 1 – penningtvätt

Ett bolag visar negativt resultat år efter år och ägaren eller denne närstående lämnar ett aktieägartillskott i samband med varje års bokslut.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varifrån får givaren medel till aktieägartillskotten?
2. Varför bedriver företagaren verksamhet som endast synes leda till underskott?
3. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 2 – penningtvätt

En ägare till ett bolag betalar privat bolagets fakturor vilket inte syns på annat sätt i bokföringen än att de betalda fakturorna bokas upp som skuld till ägaren. Ägaren kan inte visa att betalningarna gått via banksystemet utan hävdar att han betalt med privata medel. Detta leder så småningom till att ägaren kan kvittera ut pengar ur bolaget genom sin fordran på bolaget medan leverantörerna betalats med pengar vars ursprung är okänt.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varifrån får ägaren pengar till utläggerna?
2. Varför väljer ägaren att betala bolagets fakturor?
3. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 3 – penningtvätt

Pizzeria Vitt mjöl AB bedrivs med löpande underskott. Den bokförda kontantkassan är onormalt hög. Bruttovinsten är lägre än andra pizzerior i samma område och detta gäller även omsättning per anställd. I slutet av räkenskapsåret regleras det förbrukade egna kapitalet med ägartillskott. Ägaren har ingen synlig förmögenhet och redovisar en låg inkomst av såväl tjänst som kapital. En utomstående skulle inte anse det vara rationellt att driva verksamheten med stor löpande förlust, där ägarna varje år får skjuta in pengar som överstiger deras inkomster från verksamheten.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varifrån får företagen medel till aktieägartillskotten?
2. Varför bedriver företagen verksamheten som endast synes leda till underskott?
3. Varför är bruttovinsten lägre än konkurrenternas?
4. Varför är omsättningen/anställd mycket lägre än i jämförbara restauranger?
5. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 4 – penningtvätt

Tradingföretaget Import Export AB köper in metallskrot utomlands och säljer det till skrotupplag i Sverige. Inköpen görs kontant när ägaren tillika enda anställda gör inköpsresor. Av inköpskvittona kan inte motparten identifieras. Företaget har även många agenter och samarbetspartners, belägna i inköpsländerna, som erhåller väsentliga provisioner vid inköpstillfällena. Verksamheten är så lönsam att det förefaller märkligt att varorna kan köpas in så billigt.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varför är motparterna så svåra att identifiera?
2. Varför kan företagaren få köpa skrotet så billigt?
3. Vilka är agenterna/samarbetsparterna och varför får de betalt? Kan brott, exempelvis mutbrott, misstänkas?
4. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 5 – terrorismfinansiering

Kooperativet Ut i naturen bedriver förskola i form av föräldrakollektiv. Kooperativet, som erhåller ekonomisk ersättning från en kommun, har en omfattande verksamhet, trots att inga anställda pedagoger finns utan verksamheten bedrivs av föräldrar utan ersättning. Kommunens uppföljning av verksamheten visar på väsentliga brister, fastän det bör finnas stora möjligheter att bedriva verksamheten i enlighet med gällande regler. En stor del av kooperativets medel har använts till studieresor för ledningen och pedagoger till främmande land där det finns ett flertal organisationer som finns upptagna på FN:s lista över terrororganisationer samt även till förvärv av material därifrån. Vidare har en stor mängd mindre uttag gjorts i bokföringen, sammanlagt på ca 2 mkr, utan att underlag som uppfyller bokföringslagens krav föreligger. Enligt företrädare för kooperativet avser det medel som överförs till föreningar i detta land för utsatta barn. Förfarandet har pågått under flera år.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varför överförs pengar till detta land och vem är mottagaren?
2. Hur kan verksamheten bedrivas utan personalkostnader och varför är de som arbetar i kooperativet intresserade av att sponsra kooperativet?
3. Varför förefaller inte det pedagogiska innehållet vara det viktigaste i verksamheten när förskoleverksamhet bedrivs?
4. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 6 – terrorismfinansiering

I samband med biståndsarbete har medel delats ut till en svensk organisation som i sin tur samarbetar med en ideell förening. Föreningens verksamhet bedrivs i Antartica, där det är känt att organisationer, vilka av FN klassats som terrororganisationer, har starkt fäste. Den ideella föreningen, som mottagit bistånd under en längre tid, har till syfte att genomföra informationsinsatser till landsbygdsbefolkningen. Tidigare projekt har avslutats med skriftliga dokument i form av rapporter. Av rapporter från lokala revisorer framgår att det inte har funnits anledning att anmärka på något.

En kvalificerad revisor i Sverige har fått i uppdrag att granska projektet "Hjälpa Till" som bedrivs av den ideella föreningen. I revisorns uppdrag ingår att kontrollera om projektet blivit föremål för lokal revision utförd av en kvalificerad revisor, samt rapportera om det finns anledning till anmärkningar i övrigt i projektet.

Efter att ha utfört en grundlig riskanalys av verksamheten i projektet efterfrågar den svenska revisorn underlag för de 10 största utbetalningarna. Av det material som inkommer visar det sig att betydande belopp avser konsultinsatser utbetalade till konsulter i tredje land. Fakturatexten ger inte mycket ledning till vad som presterats och endast den person som kan antas ha bestämmande inflytande över verksamheten har attesterat fakturorna.

I fall som detta bör revisorn/redovisningskonsulten uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Går det att verifiera att den som skrivit under det lokala revisorsrapporten överhuvudtaget är revisor och innehar auktorisation eller motsvarande?
2. Har den lokala revisorn faktiskt granskat utbetalningarna?
3. Vad avser de tjänster som inköpts? Vilka verifierande underlag finns?
4. Går det med utgångspunkt från bokföring och övriga verifierande underlag att bedöma i vilken utsträckning prestationer levererats till organisationen?
5. Hur har valet av konsulter gått till? Upphandling?
6. Är konsulterna tydligt identifierade?
7. Finns det indikationer på att dessa konsulter inte bedriver egen verksamhet eller ens existerar (finns hemsida?)?
8. Är svaren som erhållits rimliga?

B. Skatterådgivningsexempel

Exempel 7 – terrorismfinansiering

En potentiell kund som ska lämna en större penninggåva (1 mkr) till ett land i Sydamerika ringer till dig som skatterådgivare och frågar om det är någon gåvoskatt i det sydamerikanska landet och vilka åtgärder som behöver vidtas i Sverige för att lämna en sådan gåva.

I fall som detta bör rådgivaren uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varför överförs pengarna till utlandet?
2. Varifrån har givaren fått 1 mkr?
3. Vem är mottagare av pengarna och hur ska mottagaren använda pengarna?
4. Är svaren som erhållits rimliga?

Exempel 8 – penningtvätt/terrorismfinansiering

En potentiell kund har precis förvärvat ett nytt aktiebolag och har hört att det privat finns skattemässiga fördelar med att skjuta till privat kapital i bolaget. Personen vill skjuta till 10 mkr av sitt privata kapital till det nystartade bolaget (50 000 kr i aktiekapital) och undrar hur fördelaktigt detta är skattemässigt.

I fall som detta bör rådgivaren uppmärksamma och följa upp exempelvis följande frågeställningar:

1. Varifrån får personen 10 mkr?
2. Hur ska pengarna användas i bolaget?
3. Är svaren som erhålls rimliga?